

Raamatukogu kroonikast

Raamatukogu loodi 1917.a. Kodila haridusseltsi koosolekul tegi Sunda talu peremees Jüri Tallenhof ettepaneku Kodila piimaühisuse raamatud (piimaühisuse raamatukogu tegevus oli lõpetatud) osta haridusseltsile.

Raamatukogu avati koolimajas. Nende raamatute kontrollimise ülesande sai endale Betty Saulep. Siis otsustati 23.sept. korraldada kirjandusõhtu, kus loeti ette A.Kitzbergi "Libahunt".

Raamatud viidi kooli ja laenutati sealt. Oli kehtestatud oma kord, sest kui raamatut teatud tähtajaks (2 nädale jooksul) ära ei viidud, tuli maksta trahvi 1% raamatu hinnast. 27.dets. korraldati pidu, kuhu kutsuti rääkima Ed.Vilde, peale selle kanti ette näidend " Neli päeva ", laulis segakoor. Lõpuks olid ringmängud ja tants. Pidul tõi sisse puhaskasu 357 rubla. Seejärel otsustati selle raha eest kohe osta uusi raamatuid.

Veel otsustati ,et edaspidi hakataksegi pidude tulu eest ostma uusi raamatuid.

Raamatute järele pealinna sõitsid Jüri Tallenhof ja J.Fuhrmann. Nendele anti kaasa 500 rzbla. Ülejäänud raha tõi raamatukogule uue lambi.

Nii saabus 1918.a.

2.märtsil korraldati kirjandusõhtu, mille läbiviijaks paluti August Riismann.

Juba hakkasid paljud raamatud lagunema, ootasid parandamist, et aga vajaminevat materjali seada ei olnud, jäi see plaan katki. Lepiti kokku, et enam katkisi raamatuid välja ei laenutata.

Kuna haridusselts tegeles ka spordiga, otsustas raamatukogu muretseda ka selliseid raamatuid nagu " Gümnaastika ja sport " jne.

Aga ikkagi oli raamatukogul vähe teoseid ja seepärast

laenati Rapla peaseltsist ajutiseks raamatuid.

Küll see aeg aga läheb, juba oligi aasta 1919. 6.märtsil osutub lõpuks võimalikuks raamatuid parandada. Raamatute väljaandja oli A.Laurimann(laenutajateks olid Elvine Kaasik ja Alis Mullas). Koostati nimekiri uute raamatute ostmiseks. Nimekirja koostamisel pandi peaarõhk põllumajanduslikule ja teaduslikule kirjandusele.

Otsustatakse osta juurde puuduvaid raamatuid. Kuskilt loodetakse ka saada raamatute jaoks suuremat kappi.

Saabus jälle aasta uus - 1920.aasta.

Sellel aastal astus Kodila haridusselts välja Rapla Haridusseltsist, seega on ka raamatukogu nüüd Kodila Haridusseltsi oma. Raamatukogu juhatajaks sai Alviine Laurimann.

Raamatukapp oli väikseks jäänud ja nii otsustatigi raamatukogu üle viia Rapla Kaubatarbijate Ühisuse poe ruumidesse. Kirjandusõhtute korraldajaks lubas edaspidi hakata August Riismann.

Nüüd läheb kroonika üle aastasse 1921, nii ka mina. Raamatukoguhoidjaks sai Jüri Ööpik, abiks V.Tormu. Rapla Kaubatarbijate Ühisuse pood võeti ära ja raamatukogu pidi tagasi tulema koolimajja.

29.märtsil aga toimus jällegi tagasikolimine endistesse ruumidesse, sest koolimajas oli laenutamiseks ruumi väga vähe.

Ruumi üürnik oli Joh. Tallenhof ja tema nõusolek saadi.

20. nov. kerkis üles raamatukapi ostmise küsimus. Kapi müüs koos riulitega Jüri Tallenhof 1500 marga eest.

Väga töökalt saabus 1922. aasta.

19. märtsil peetud Kodila Haridusseltsi eestseisu koosolekul otsustati paluda 20. aprilliks keskraamatukogu instruktorit appi raamatukogu korraldamiseks.

23.aprillil otsustati raamatukogu koolimajast üle viia kooli kojamehe ruumidesse.

17.septembril otsustati haridusseltsi raha eest raamatukogu uute raamatutega täiendada ja katkised raamatud köita lasta.

Kroonikas ei ole ühtegi rida 1923.aasta kohta.

Aasta 1924

I Haridusseltsi koosolekul sel aastal on mainitud, et raamatukoguhoidjaks on Rudolf Varda ; kuna igal laupäeval on tülikas raamatuid laenutada ja segas ka see laulukoori proovi.

17. aprillil esitati Haridusministeeriumile soovivaaldus toetada raamatukogu järgmise summaga:

uute raamatute ostmine	5000 m.
kõitmine	4000 m.
raamatukapi eest	6000 m.
ajakirjade tellimiseks	4000m.

1924. aastal toetas Haridusministeerium Kodila raamatukogu 3750 margaga.

Saabus 1925. aasta.

Raamatuid laenutada otsustati nüüd kahe nädala tagant püüa-päeviti kella 13.00 kuni 15.00 .

Küna 5. mailptsustas Rudolf Vardli haridusseltsi liikme kohalt lahkuda, tuli otsida ka uus raamatukoguhoidja, kelleks saab ei keegi muu kui Mart Tapupere.

Järgmine 1926. aasta tuli väga töökas ja huvitav.

17. jaanuaril revideeriti esmakordselt raamatukogu. Tulemus oli: leiti, et 54 eksemplari on kadunud.

28. jaanuaril valiti raamatukoguhoidjaks Joh. Sulakatko.

21.-28. veebruarini korraldati Harjumaal haridusnädal, seoses sellega teeb haridusliit ettepaneku korraldada raamatukogus näitusi ja müüke, et viia häid raamatuid rahva sekka.

Toon ära juhatuse koosoleku arvamuse selle kohta Kodila oludes: ... raamatute näituse korraldamine oleks soovitav, kuid arvab, et nende müük vähe tagajärgi annab, ostja oleks ehk selts ise, kuid seltsil puudub praegu selleks raha, kuna ümbruse elanikud selleks aga vaevalt raha raisata tahavad.

Otsustati raamatukogu ühiselt korda seada, lagunenu raamatud kõita anda nendele kes asja tunnevad ja selleks soovi avaldavad.

14. detsembril arutati läbi Põllumajanduse Peavalitsuse poolt saadud kiri, milles lubatakse saata raamatuid 1000 kuni 1500 marga suuruses summas vabal valikul. Otsustati tellida 2500 marga eest, ülejäänud raha tasutakse muidugi haridusseltsi poolt.

Tellitakse eelarves ettenähtud summa ulatuses järgmisi ajakirju: " Muusikaleht " koos lisadega

" Uus Talu "

" Tervis "

" Eesti Naine " koos lastelehega " Väikeste Sõber "

1927. aasta

Raamatukogus 13 lugejat.

Sel aastal hakkasid raamatukogu hoidma 2 inimest Jüri Ööpik ja Joh.Sulakatko.

8.märtsil avaldas selts koosolekul lootust, et raamatukogu võetakse avalikkude raamatukogude hulka.

Rapla vallalt saadi toetust 7500 marka, mille eest usaldati J. Kruus ostma uuemat ilukirjandust.

Järgmiseks aastaks otsustati tellida järgmisi ajakirju:

- 1) "Eesti Kirjandus"
- 2) "Vabaharidustöö"
- 3) " Noorusmaa"
- 4) " Aed"
- 5) " Tervis"

Nii tuligi aasta 1928

Rapla valla Kodila Haridusseltsi avalikus raamatukogus 44 lugejat aasta alguses. Raamatukoguhoidjaks sai H.Gutman, abiks Joh.Sulakatko. Varem laenutati raamatuid ainult haridusseltsi liikmeile, kuna aga raamatukogu oli nüüd juba avalik, tuli neid kõilgile laenutada. Otsustati hakata võtma kautsjoni.

1929.aasta

Lugejaid ca/ 49

Raamatukogu juhataja Joller Aleks

1930.aasta

Lugejaid 51

Belarve: raamatute ostmiseks 50 kr.

kõitmiseks 10 kr.

ajakirjade tellimiseks 5 kr.

1931.aasta

Kuna raamatukoguhoidja amet käib ühiskondlikel alustel tahtis A.Joller sellest kohast loobuda. Raamatukogu majandusaasta lõpeb 1.aprillil. Raamatukogu tööd hakkas tegema Leon Tallenhof.

1932.aasta

10.jaanuaril sõlmiti leping Haridusseltsi ja Vallavalitsuse vahel.

Sel aastal sai raamatukogu teetuseks 50 kr..Uut raamatu - koguhoidjat ei valita, kuna selleks jääb L.Tallenhof. Raamatute arv oli tõusnud juba üle 250 eksemplari.

1933.aasta

Raamatukogu sai toetust 40 kr.

Besti Kirjanduse Selts tegi ettepaneku tellida 80 kr. väärtuses raamatuid. Selle raha eest saadi 43 eksemplari.

1934.aasta

Toetuseks 50 kr.

Raamatukoguhoidjaks sai A.Kelmsar.

Telliti ajakirju "Põllumajandus", "Romaan".

Raamatuid saadi juurde 82 kr.eest (juba sel aastal saadeti raamatuid, mida kogu ei tellinud).

1935.aasta

Raamatukogu toetuseks 40 kr.

Kodila Haridusseksi raamatukogu kodukord.

- 1) Kodila raamatukogu avatud igal laupäeval kl. 20.00-22.00
- 2) Kodila Haridusseksi raamatukogu kuulub avalike raamatukogude võrku ja asub Kodila koolimajas Rapla vallas.
- 3) Raamatukogu võivad kasutada kõik Rapla valla piirkonna elanikud.
- 4) Raamatukogus antakse koju legemiseks korraga 3 raamatut (neist 2 ilukirjanduslikku ja 1 teaduslik)
- 5) Raamatuid antakse välja 3 nädalaks.
- 6) Raamatukogu laenutaja on kohustatud täitma raamatukogu kodukorra määrusi.

1936.aasta

Toetuseks 40 kr.

Raamatukogus on 902 raamatut. Tuli juurde 46.

Lugejaid 74, laenutajaid 52.

1937.aasta

Juhataja L.Talisoo, kogus 950 köidet. Juurde saadi aastas 48 raamatut.

Lugejaid 73, laenutajaid 52. Tellitud 4 ajakirja.

1938.aasta

Kogus 1029 raamatut, aasta jooksul saadi juurde 79 köidet.

Lugejaid 67. Raamatukogul puudus oma ruum.

Tellitud 5 ajalehte.

11-14 detsembril korraldatud raamatu nädala puhul esitati aastakoosolekule palve 50 kr. toetuseks, et osta häid raamatuid.

1939.aasta

Raamatukogus 1107 köidet, juurde saadi 88 raamatut.
Lugejaid 60, laenutajaid 52.

1940.aasta

Raamatukogu toetuseks 80 + 15

Vahepealsed andmed puuduvad.

1957.aastal raamatukoguhoidja Miralda Rokk, edasi Ada Maiste.

1968.aastal kolis kool ära. Peamised laenutajad olid pensionärid. Nad võtsid raamatuid koju, lugesid kohapeal, arutasid omavahel. Pensionärid olid ju veel ainukesed, kes mäletasid Kodila aktiivset seltsielu, kultuuritraditsioone.

Raamatukogu viidi üle Kodila keskusse. Tänu raamatukogule said koori- ja seltsijuhid erinevaid materjale oma ala kohta ja seda rohkem neid viljeldi. Sellest väikesest raamatukogu ajaloo ülevaatest võib järeldada, et raamatukogu tegevus oli väga aktiivne.

Lõpetusks.

Raamatukogu kroonikast on näha, et tema tegevus algaastail oli väga, väga töökas ja pingeline, edaspidi vaibus.

Tooksin ära väikese loetelu raamatukogu hoidjatest:

1940.a. Talisoo Leon
1957.a. Talisoo Ella
1957.a. Rokk Miralda
1964.a. Hiob Helga
1965.a. Kaljend Vaike
1966.a. Kukk Eve
1967.a. -"-
1968.a. -"-
1969.a. -"-
1970.a. Kimm Hermine
1970.a. Kukk Eve
1971/72.a. Maiste Ada (asendas Kukke)
1973.a. Kukk Eve
1974.a. Kukk Eve
1974.a. Kallas Anne-Ly
1974.a. Tjussova Tamara
1975.a. Sagadi Mare
1976.a. Kasenets(Tjussova) Tamara

Ka praeguseks ei ole raamatukogu oma tegevust lõpetanud. Eksisteerib koguni 2 raamatukogu keskuses ja koolis. Ma arvan, et ilma raamatukoguta, tema minevikuta ei oleks inimesed kultuursed ja viisakad, vaimselt arenenud.

" Kooli kõrval on kahtlemata raamatukogul tähtis koht paikkonna kultuuri ja vaimuse edendamisel. Mõjutab nii see, mida loetakse, kui ka see, et käiakse koos ja vahetatakse mõtteid loetu üle." (E.K.)

Raamatukogu loodi 70 aastat tagasi. Sunda talu peremees Jüri Tallenhof tegi ettepaneku kohalikule haridusseltsile osta ära tegevuse lõpetanud Kodila piimühistu (asus Kornit talus) raamatukogu raamatud, kui nende hulgas leidub 1 kõlblikke. Kontroll raamatute üle usaldati Betty Sa ulepale Pihku talust, raamatud asusid Kupja talus. 1. oktoobril 1917. aastal otsustati vana ringkonna raamatud haridusseltsile üle anda. Ringkonna raamatukogu asus Tori talus. Sealtoodi raamatud ära koolimajja. Nad seati kooli kappi ja pandi uus lukk ette. Raamatuid laenutati ja kes neid tagastamistähtajaks ära ei toonud, pidi trahvi maksta 1 % raamatu hinnast. Paksemate teoste tähtaega pikendati kaks nädalat ja siis ei pidanud trahvi maksta.¹⁾

27. detsembril otsustati teha pidu, rääkima kutsuti Eduard Vilde. Pärast lauldi, tantsiti, esitati näidend "Neli päeva", mängiti mitmesuguseid ringmänge. Pidu tõi puhast kasu sisse 357 rubla. Seega eest osteti uusi raamatuid. Ka edaspidi peeti pidusid selleks, et raha saada ja raamatukogu täiendada.

Raamatute järele sõitsid Jüri Tallenhof ja Jüri Fuhrmann. Te ostes muretsemiseks anti neile 500 rubla nappusest osteti raamatukogule ka uus lamp.

1918. a. 2. märtsil korraldati kirjandusõhtu, mille läbiviijaks paluti August Riismann. Tema lubas veelgi edaspidi pidu-õhtuid korraldada.

Pa ljud raamatud vajasisid peokimist, aga kuna materjali oli vähe, jäi see töö ära.

1) Aili Erm "Kahekordse juube lüüsi". Kodila infoleht, november 1987, lk. 3 - 4

1919.aastal sai see töö teoks hr.Franki teetusel.

Haridusselts tegeles ka sperediga, seepärast otsustati selleteemalisi raamatuid juurde osta, nagu "Gümastika ja sport" jm. Otsustati koostada ka nimekiri olemaselevaist teostest ja ka nendest, mida alles tahetakse osta.

Raamatute laenuajaks valiti rahva poolt Elviine Kaasiku ja Ailis Mulla s.

1920.aastal eraldati 250 marka raamatute estmiseks ja loee marka kapi muretsemiseks. Raamatukogu uue ks juhatajaks valiti Ailine Laurimann. Raamatukogu viidi üle Rapla Kaubatarbijate Ühisuse põe ruumidesse. 1921.aastal anti raamatukogule 3000 marka ja raamatukogu uue ks hoidjaks saab Jüri Ööpik Nigula talust, tema abiks Oskar Termer Peetsi talust. Raamatukogu teodi Raplast uuesti üle koolimajja.

19.märtsil 1922.aastal pidas Kedila haridusseltsi eestseisus järjekordse koosoleku. Haridusselts andis raha ja selle eest täiendati kogusid jällegi. See töö usaldati Jüri Vardile Peetri talust, kax 1924.a.märtsis otsustati raamatukogu hoidjaks valida Rudolf Vardi.

Raamatuid eli siiani laenutatud laupäeviti, aga nüüd arvati, et see segab laulukeeri harjutusi ja on muidu ka tülikas. Seetõttu otsustati laenutusi teha iga kahe nädala tagant.

17.aprillil esitati haridusministeeriumile sooviavaldus teetuse saamiseks, selle põhjal anti raamatukogule 3750 marka. Raamatukogu koidjaks pidi alati olema haridusseltsi liige, ent nüüd otsustas Rudolf Vardi haridusseltsi liikme kohalt lahkuda ja uueks raamatukogu juhatajaks valiti Martin Ta pupere.

1926.aastal 17.jaanuaril revideeriti esmakordselt raamatukogu. Selle tulemusena leiti, et kadunud on 54 eksemplari. Sa mal aastal valiti uueks raamatukoguheidjaks Johannes Sulakatke Siimu talust.

21.-28.veebbruarini kerraldas haridusministeerium haridusnädala ja seoses sellega tegi ettepaneku kerraldada kohapeal raamtunäitus ja -müük. Aga samas arvati, et rahvad vaevalt sellele raha kulutab ja ainukeseks estjaks võib saada selts ise. (Seltsil momendil raha ei elnud ja seetõttu pelnud tal ka võimalik raamatuid osta.) Otsustati müük ära jätta ja raamatukogu uuesti korda seada. Lagunenud raamatud tuli kõita viia.

14.detsembril 1926.aastal arutati koosolekul haridus-
se-ltsispõllumajanduse peavalitsuse saadetud kirja, milles lu-
bati 1000 - 1500 marga ulatuses raamatuid vabal valikul. Otsus-
tatigi tellida 2500 marga ulatuses raamatuid (puuduva summa
maksis kinni haridusselts). Osa raha läks ka ajakirjadele,
nagu "Muusika leht", "Uus talu", "Tervis", "Eesti Naine", "Väikes-
te Sõber".

1927.aastal on raamatukogus 13 lugejat reistreerunud:
Hans Gutman, Johannes Sulakatko, Martin Patzig, (Tori talust),
Julius Kruus (koolijuhataja), Anete Kruus (Juliuse abikaasa),
Anette Laurimann, Marie Kelmsler (Kaljusaar), Linda Sulakatko,
Hiljem Ööpik Kõrtsuhansult), Alfred Kuiv, Adele Wardei, August
Tõnstein, Oscar Mullas Sepalt.

Sama aasta 29.jaanuaril anti rahalist toetust järgne-
valt: raamatukogu täiendamiseks 10000 marka, raamatute köit-
miseks 500 marka, kapi muretsemiseks 7000 marka, ajakirjade
tellimiseks 2000 marka. Raamatuid hakkasid sellel aastal hoida
Jüri Ööpik ja Johannes Sulakatko.

8.märtsil avaldas selts lootust, et raamatukogu vee-
taks avalike raamatukogude hulka ja nii ka läks. Juba samal
aastal saadi Ra pla vallalt toetust 7500 marka. Selle rahaga
saadeti Julius Kruus ostma uuemat ilukirjandust.

1932.aastal sai raamatukoguhooldjaks H.Gutmann, abiks
Johannes Sulakatko. Kui varem said raamatuid ainult haridus-
seltsi liikmed, siis nüüdsest võisid raamatuid laenutada kõik
soovijad. Seepärast otsustati tagatiseks võtta 2 krooni kauts-
joni.

Järgmiseks raamatukoguhooldjaks sai Aleks Jõller
Oru talust. Töö käis ühiskondlikel alustel ja pikapeale muutus
see tüütavaks. Nii otsustas ta 1934.a.raamatukogust lahkuda.
Uueks hooldjaks sai Leon Tallenhof (eestindati Taliseo). Raa-
matute arv oli selleks ajaks tõusnud üle 250 eksemplari.

1934.a.sai raamatukoguhooldjaks taas haridusseltsi
liige Albert Kelmsler. Telliti uusi ajakirju "Põllumajandus",
"Romaan".

Raamatukogus kehtis nüüdsest järgmine kodujord:

1.Kodila Haridusseltsi avalik raamatukogu kuulub avalike
raamatukogude võrku ning asub Kodila Koolimajas Raka
külas.

2.Raamatukogu on avatud igal laupäeval kella 20 - 22.